

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมประกอบด้วยวิชาต่าง ๆ คือ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ไทย ประวัติศาสตร์สากล หน้าที่พลเมือง และเศรษฐศาสตร์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะให้นักเรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและทางสังคม Leonard S. Kenworthy¹ กล่าวว่า "สาขาของวิชาสังคมศึกษานั้นไม่มีขอบเขตสิ้นสุด มีความกว้างเท่ากับโลก และยาวเท่ากับประวัติศาสตร์ของมนุษย์" คเวยเหตุที่เนื้อหาของวิชานี้กว้างและเกี่ยวข้องกับมนุษย์นี้เอง วิชาสังคมศึกษาจึงมีความสำคัญในฐานะที่เป็นวิชาที่มุ่งฝึกนักเรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมประชาธิปไตย มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง และต่อประเทศชาติ รู้จักคิดใช้เหตุผลไตร่ตรอง และตัดสินใจด้วยตนเอง เหมือนดังที่ Edward A. Krug² โดกล่าวว่า "สังคมศึกษาเป็นวิชาที่สำคัญที่สุด เพราะวัตถุประสงค์ของวิชานี้คือการอบรมเด็กให้เป็นพลเมืองดี รู้จักคิด รู้จักทำงานเป็นหมู่ รู้จักตัดสินใจโดยถูกต้อง" Jonathkan C. Mc Lendon³ ก็ได้ให้ความเห็นว่า "สังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการเตรียมเด็กสำหรับชีวิตในโลกอันซับซ้อน หลักรัฐต่าง ๆ ไม่ว่าจะสาขาวิชาใดจึงมักวางจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคมไว้ด้วยเสมอ

¹ Leonard S. Kenworthy, Guide to Social Studies Teaching in Secondary School (Belmont : Wadsworth Publishing Co., 1962), p. 5.

² Edward A. Krug, The Secondary School Curriculum (New York : Harper and Brother, 1960), p. 300.

³ Jonathkan C. Mc Lendon, Teaching the Social Studies : A Handbook (N.E.A. : Department of classroom Teacher American Educational Research, 1960), p. 4.

ถ้าจะพิจารณาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสังคมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีพุทธศักราช 2503⁴ จะพบว่าจุดมุ่งหมายนั้นกว้างครอบคลุมเนื้อหาต่าง ๆ เช่น ให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม ให้เข้าใจความเป็นมาทางอดีต ทางสังคม วัฒนธรรม และสภาพปัจจุบันทางการเมือง ซึ่งชนแต่ละชาติได้สร้างสมมาตามประวัติศาสตร์ของชาตินั้น ๆ ให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับการผลิต การบริโภค การสงวนทรัพยากร ทางสังคม ให้รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น ให้เข้าใจซาบซึ้งในคุณค่าทางศีลธรรม และวัฒนธรรม และการปฏิบัติด้วยความจริงใจ เจตนาของหลักสูตรนี้ต้องการให้แต่ละโรงเรียนได้ปรับปรุงบทเรียนสังคมศึกษาของตนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และลักษณะของท้องถิ่น โดยพยายามใช้แหล่งวิทยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการสอนวิชานี้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้ นอกจากนักเรียนจะได้ความรู้ในเนื้อหาวิชาตามกำหนดเวลาของการเรียนแล้ว ครูควรสร้างประสบการณ์ให้แก่เด็กเรียนอีกโสดหนึ่งเพื่อให้เด็กเรียนได้รู้จักใช้ความคิดและนำไปปฏิบัติได้ ดังนั้นในการสอนจึงจำเป็นต้องจัดให้มีการศึกษานอกเหนือจากในห้องเรียน โดยอาจศึกษาหรือปฏิบัติตามคำแนะนำของครู หรือครูส่งเสริมให้นักเรียนสนใจศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อเป็นการเสริมความรู้ให้มากขึ้น เช่น ไปฟังปาฐกถา อภิปราย การบรรยาย โศวาที่ ตามสมาคมหรือสโมสรต่าง ๆ ที่จัดขึ้น ไปร่วมพิธีกรรมทางศาสนา ร่วมกันจัดกิจกรรมในชุมนุมสังคมศึกษา เชิญวิทยากรมาบรรยาย หรือไปศึกษานอกสถานที่ สนใจศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากห้องสมุดต่าง ๆ การติดตามข่าวเหตุการณ์ปัจจุบันทางวิทยุ โทรทัศน์ เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็คือการจัดให้มีการเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาขึ้นนั่นเอง ประเทศไทยก็ได้เห็นความสำคัญของการมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรสังคมศึกษา ดังจะเห็นได้จากการประชุมครูสอนสังคมศึกษา ในสถานฝึกหัดครูของประเทศในเอเชีย ซึ่งองค์การ UNESCO จัดให้มีขึ้น ณ มหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์ ประเทศฟิลิปปินส์ นั้น ผู้แทนประเทศไทยได้แถลงถึงสภาพการสอนสังคมศึกษา

⁴ กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น (มศ.1-2-3) พุทธศักราช 2503 (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2506), หน้า 14

ในประเทศไทย ท่อนหนึ่งไต่กล่าวถึงกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่า "กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่นิยมจัดกันมาก ได้แก่การจัดให้มีชุมนุมวัฒนธรรมไทย ชุมนุมนุยพุทธ และการศึกษานอกสถานที่"⁵

บรรดานักการศึกษาต่างพากันเห็นสอดคล้องตอกันว่า ควรจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรชนิดต่าง ๆ ขึ้นในโรงเรียนเพราะจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมาก เนื่องจากนักเรียนมีความแตกต่างกันในด้านความรู้ จิตใจ สังคม และพื้นฐานทางบ้าน กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยส่งเสริมความฉลาด ความสามารถ ความชำนาญ และประสบการณ์ในสังคมให้แก่เด็ก เมื่อเด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ย่อมจะได้รับพื้นฐานจากโรงเรียน การที่นักเรียนจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวในอนาคตก็อยู่ที่การปรับตัวเองให้เข้ากับสังคม เมื่อนักเรียนสำเร็จการศึกษาออกไปแล้วย่อมต้องคบหาสมาคมกับคนอื่นเป็นจำนวนมาก และการที่จะติดต่อกับผู้อื่นให้ได้ลึกลงต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยนักเรียนพัฒนาในด้านนี้ และเนื่องจากวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตประจำวันของนักเรียนดังที่ไต่กล่าวมาแล้วข้างต้น ครูสอนสังคมศึกษาจึงควรจัดให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา เพราะความรู้ที่ได้จากกิจกรรมเหล่านี้ไม่เพียงพอ แต่ช่วยเสริมประกอบบทเรียนใหม่ให้ความรู้เพิ่มมากขึ้นเท่านั้น แต่ยังเพิ่มพูนความเพลิดเพลินและรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น การจัดตั้งสถานักเรียน เพื่อให้นักเรียนบริหารงานกันเองโดยการเลือกตั้งผู้แทนนักเรียนเข้าบริหารงาน กิจกรรมเหล่านี้เป็นการฝึกนักเรียนไว้สำหรับการปกครองแบบประชาธิปไตย การศึกษานอกสถานที่จะช่วยด้านประสบการณ์ตรง และนอกจากจะช่วยขยายความรู้ด้านวิชาการให้กว้างขวางสมบูรณ์ขึ้นแล้ว ยังได้รับความรู้เกี่ยวกับการคมนาคม การรักษาความปลอดภัยในการเดินทาง ลักษณะภูมิประเทศ รู้จักหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

⁵Edward A. Pires The Teaching of the Social Studies in Primary Teacher Training Institution in Asia. (Bangkok : Unesco Regional Office for Education in Asia, 1970), p. 91.

หนังสือคู่มือนิเทศวิชาสังคมศึกษา ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
ได้แบ่งประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็น 6 ประเภท คือ⁶

1. กิจกรรมเกี่ยวกับบริการสังคม เช่น ลูกเสือ อนุภาค สมาชิกรุ่นบำเพ็ญ
ประโยชน์ เป็นต้น
2. กิจกรรมเกี่ยวกับการกีฬา ได้แก่การเล่นเกมส์ต่าง ๆ การแข่งขันกีฬา
ระหว่างโรงเรียนและภายในโรงเรียน การฝึกความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา
3. กิจกรรมเกี่ยวกับบทเรียน ได้แก่การค้นคว้าจากห้องสมุด การอภิปราย
การแสดงละครจากเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์
4. กิจกรรมเกี่ยวกับความรู้รอบตัว ได้แก่การศึกษานอกสถานที่ ชมละคร
ชมภาพยนตร์ ฟังปาฐกถา ทัศนาที่ การอภิปราย ตามสถาบันต่าง ๆ
5. กิจกรรมเกี่ยวกับการหาสิ่งที่น่าสนใจมาให้ดู ได้แก่การติดตามข่าวต่าง ๆ
ทางวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ ศึกษาศถานที่สำคัญ ภาพข่าวเหตุการณ์สำคัญ
การสะสมพืช แร่ แสตมป์ ชมนิทรรศการ จัดป้ายนิเทศตามเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ
6. กิจกรรมเบ็ดเตล็ด ได้แก่การเล่นสมมติ เช่นทำไปรษณีย์จำลอง
การประกวดภาพเขียน แข่งขันตอบปัญหาชิงรางวัล การติดต่อกับเพื่อนต่างประเทศ
คุณค่าของกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านการศึกษา

กิจกรรมแต่ละชนิดย่อมมีคุณค่าของมันเองเป็นชนิด ๆ ไป และมีประโยชน์ทาง
การศึกษาหลายประการ เช่น

1. ช่วยส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการให้กว้างขวางและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น
การศึกษานอกสถานที่ ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง ได้พบเห็น ได้สังเกตด้วยตา
ของตนเอง เข้าใจสิ่งที่ได้เรียนจากหนังสือแบบเรียนแจ่มชัดขึ้น
2. ช่วยส่งเสริมและฝึกฝนให้นักเรียนปรับตัวเข้ากับสังคม นักเรียนบางคน
อาจจะไม่เข้าเพื่อนฝูง ชอบเก็บตัวอยู่เงียบ ๆ หรือบางคนชอบเล่นรังแกผู้อื่น ถ้า

⁶หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา คู่มือนิเทศวิชาสังคมศึกษา (พระนคร :
คุรุสภา, 2511) หน้า 205

นักเรียนเหล่านี้ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้มีส่วนร่วมในงานนิทรรศการ งานแสดงละคร และกิจกรรมที่มีการแสดงตัวอยู่เสมอแล้ว ก็จะได้รับการฝึกหัดให้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับ สังคมและเพื่อนฝูงได้ โดยปราศจากความกระดากอาย

3. ส่งเสริมและฝึกฝนให้นักเรียนเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย กิจกรรมที่นักเรียนต้องร่วมกันทำ ร่วมกันคิดเห็น ร่วมกันรับผิดชอบ เป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักหน้าที่ของตน รู้ว่าตนมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบในเรื่องอะไร รู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

4. ช่วยปลูกฝังการทำงานเป็นหมู่คณะอันจะช่วยส่งเสริมความสามัคคีธรรมในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น เช่น การร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม การทำหนังสือพิมพ์โรงเรียน นักเรียนที่ได้รับหน้าที่ก็จะได้ร่วมกันทำงาน ได้ปรึกษาหารือกัน ได้ช่วยเหลือกัน ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น การได้ร่วมกันทำงานอย่างใกล้ชิด ย่อมนำไปสู่ความสามัคคีในที่สุด

5. ช่วยปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจในโรงเรียนของตนยิ่งขึ้น กิจกรรมประเภทนี้ได้แก่การแข่งขันกีฬา การประกวดทุกชนิด เช่น ประกวดมารยาท ภาพวาด การฝีมือ แข่งขันตอบปัญหาต่าง ๆ โดยทั่วไปนักเรียนจะเอาใจใส่ช่วยเพื่อนร่วมโรงเรียนของตน ไม่ว่าจะการแข่งขันจะแพ้หรือชนะ นักเรียนก็ย่อมจะรักโรงเรียนของตนมากขึ้น ถ้าโรงเรียนของตนชนะก็จะเกิดความภาคภูมิใจ

6. ช่วยส่งเสริมความสามารถเฉพาะตัว หรือความถนัดของแต่ละบุคคล นักเรียนบางคนชอบแต่งคำประพันธ์ บางคนชอบทางศิลปะ เช่น วาดรูป ดนตรี บางคนเก่งทางการพูด คือพูดจาดีเหตุผล ความถนัดเหล่านี้ควรมีโอกาสทราบได้น้อย แม้แต่เด็กเองก็ไม่ทราบว่าตนมีความสามารถพิเศษแฝงอยู่ จนกว่าครูจะให้นักเรียนแสดงออกมาด้วยตนเอง การที่ส่งเสริมให้นักเรียนร่วมกิจกรรมที่ตนชอบ เท่ากับเป็นการสำรวจความถนัด และช่วยส่งเสริมความสามารถของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

7. ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คือมีความคิดของตนเองที่ไม่ได้ลอกแบบใคร แต่รู้จักคิดเปลี่ยนแปลงปรับปรุง หรือออกแบบของกันขึ้นได้ดีกว่าที่เคยมีอยู่แล้ว เช่นงานด้านศิลปะ การจัดนิทรรศการ จัดป้ายนิเทศ การวาดภาพที่เกี่ยวข้องกับสังคม ศึกษา การประดิษฐ์เศษวัสดุ

8. ช่วยส่งเสริมให้เป็นคนมีเหตุผล กิจกรรมที่เกี่ยวกับการสำรวจและค้นคว้า รวมทั้งกิจกรรมที่ต้องแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เช่นการอภิปราย การโต้วาที เหล่านี้ เป็นกิจกรรมที่ปลุกฝังนักเรียนให้รู้จักคิด รู้จักหาเหตุผล ไม่เชื่อสิ่งใ้ง่าย ๆ รู้จักไตร่ตรองก่อนที่จะทำอะไรลงไป

9. เป็นการใช้กำลังเหลือของนักเรียน และปลุกฝังให้นักเรียนรู้จักทำงานอดิเรก และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เด็กเมื่อมีเวลาว่างมากมักเล่นเพลินไปหรือประพฤติตนเกเร ถ้าจัดกิจกรรมให้เด็กเหล่านี้ก็จะเป็นการใช้กำลังเหลือไปในทางที่ถูกที่ควร ทั้งเป็นการปลุกฝังนิสัยที่ดีให้รู้จักทำงานอดิเรก และใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ทั้งครอบครัวและต่อโรงเรียน

10. เพื่อความเพลิดเพลินและสนุกสนานสำหรับเด็ก เป็นการพักผ่อนคลายความตึงเครียด เพราะถ้ามีแต่การเรียนแต่เพียงอย่างเดียวเด็กนักเรียนต้องไข่มองมากเกินไป ฉะนั้นกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบบทเรียนจึงช่วยเปลี่ยนบรรยากาศ เปลี่ยนอิริยาบถของเด็ก เช่นการท่องเที่ยว จะทำให้นักเรียนตื่นเต้น การสะสมแสตมป์ทำให้เด็กเพลิดเพลิน และเกิดนิสัยรักการสะสมของอื่น ๆ ด้วย

11. เป็นการฝึกให้นักเรียนมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักอดทน ดังจะเห็นได้จากกิจกรรมประเภทพลศึกษา การเล่นกีฬากลางแจ้ง การแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน การเล่นเกมต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้จะเป็นเครื่องฝึกให้นักเรียนรู้จักแพ้รู้จักชนะ อันเป็นนิสัยที่สมควรแก่การปลุกฝังให้นักเรียน

วิชาหมวดสังคมศึกษา เป็นวิชาที่รวบรวมประสบการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่ง จะส่งเสริมให้เด็กทุกคนได้รับความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและความสามารถ และมีทัศนคติที่ดี การสอนวิชานี้จึงต้องให้นักเรียนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ให้มาก ทั้งกิจกรรมในห้องเรียน และกิจกรรมนอกห้องเรียน ทั้งโดยการทำที่ครูสั่งให้ทำ และโดยการทำที่นักเรียนสนใจศึกษาปฏิบัติด้วยตนเองเพื่อให้ได้รับความรู้ตามที่ตนปรารถนา กิจกรรมที่จัดให้สอดคล้องกับการเรียนวิชาสังคมศึกษาที่อาจจัดได้คือ

1. กิจกรรมเกี่ยวกับการฟัง นอกเหนือจากฟังคำอธิบายของครูในห้องเรียนแล้ว ครูควรแนะนำให้นักเรียนฟังวิทยุเพื่อทราบเหตุการณ์ของในและนอกประเทศ ฟังปาฐกถา อภิปราย โต้วาท ที่สถาบันต่าง ๆ จัดขึ้น ฟังวิทยากรที่ทางโรงเรียนเชิญมา เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรอบตัว อันอาจนำมาใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

2. กิจกรรมเกี่ยวกับการพูด คือการสนทนาซักถามเรื่องราวที่สนใจจากผู้ทรงคุณวุฒิต่าง ๆ ให้นักเรียนเก็บข่าวเหตุการณ์ที่น่าสนใจจากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ มาเล่าสู่กันฟังในห้องเรียน มีการอภิปรายร่วมกับเพื่อนนักเรียนในหัวข้อที่ตนสนใจ หรือทำเป็นรายงานผลการค้นคว้าต่อห้องเรียน

3. กิจกรรมเกี่ยวกับการอ่าน ได้แก่การค้นคว้าอ่านหนังสือจากห้องสมุดจากสำนักงานแถลงข่าว และสถานทูตของประเทศต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ประกอบบทเรียน และเพื่อเป็นความรอบตัวเพื่อประโยชน์ในกาลข้างหน้า รวมทั้งการอ่านหนังสือพิมพ์เพื่อเฝ้าทราบเหตุการณ์ต่าง ๆ ของโลกด้วย

4. กิจกรรมเกี่ยวกับการเขียน ได้แก่การบันทึกรายงานการค้นคว้าจากห้องสมุด การเขียนบทความลงหนังสือพิมพ์ของโรงเรียน เขียนเรียงความเกี่ยวกับคตินิยมต่าง ๆ การค้นคว้า และจัดทำแผนภูมิที่เกี่ยวกับบทเรียน

5. กิจกรรมเกี่ยวกับการสาธิต เช่นแสดงเครื่องแต่งกายในโอกาสต่าง ๆ แสดงมารยาทที่ถูกต้อง แสดงการจัดแบบจำลอง เช่นการข้ามถนนที่ปลอดภัย การป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ การสาธิตนี้จะให้นักเรียนแสดง หรือครูแสดงให้ดูแล้วนักเรียนทำตามหรือเชิญวิทยากรมาแสดงให้ดูก็ได้

6. กิจกรรมเกี่ยวกับการอบรมมารยาทและการฝึกหัดนิสัย ได้แก่การฝึกแสดงความเคารพ เช่น การกราบพระ ไหว้ผู้ใหญ่ การรับของจากผู้ใหญ่ การใช้วาจาสุภาพ การรู้จักสัมมาคารวะ เช่นหลีกเลี่ยงผู้ใหญ่ใหญ่ที่ตนเคารพ ไม่นินคำสี่รณะผู้ใหญ่ เป็นต้น

7. กิจกรรมเกี่ยวกับการสำรวจค้นคว้า ได้แก่การสำรวจชุมนุมชนรอบ ๆ โรงเรียน การศึกษานอกสถานที่ซึ่งสถานที่สำคัญต่าง ๆ ทั้งในและต่างจังหวัด การเชิญวิทยากรมาบรรยายและตอบข้อซักถาม การออกไปสัมภาษณ์บุคคลในเรื่องที่ต้องการจะศึกษา

8. กิจกรรมเกี่ยวกับการเล่นสมมติ ได้แก่การแสดงละครตามเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ สมมติปัญหาขึ้นมาแล้วให้นักเรียนแก้ไขโดยช่วยกันแสดงความคิด การแต่งตัวตุ๊กตาให้เป็นชนชาติต่าง ๆ เพื่อศึกษาวัฒนธรรมการแต่งกายของคนแต่ละชาติ

9. กิจกรรมเกี่ยวกับรูปภาพ คือการวาดภาพและรวบรวมภาพ เช่นภาพพุทธประวัติ ภาพบุคคลสำคัญ ภาพสถานที่สำคัญ ภาพประวัติศาสตร์ ภาพวัตถุสำคัญ

10. กิจกรรมเกี่ยวกับการประดับและตกแต่งห้อง ได้แก่การจัดป้ายนิเทศ จดนิทรรศการในวันสำคัญของชาติ เช่นวันปิยมหาราช วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันสำคัญทางศาสนา เช่นวันเข้าพรรษา วันวิสาขบูชา วันสำคัญอื่น ๆ เช่นวันสหประชาชาติ วันสาธารณสุข

11. กิจกรรมเกี่ยวกับการสะสม ได้แก่การจัดสมุดภาพ โดยแยกเป็นกลุ่ม ๆ ละเรื่อง ทำสมุดรวบรวมข่าวสารุ สสะสมแสตมป์ สะสมหนังสือที่ตนชอบ

12. กิจกรรมเกี่ยวกับศิลปการฝีมือ ได้แก่การวาดภาพ สร้างหุ่นจำลองเป็นเรื่องราวในประวัติศาสตร์ วัสดุไม่เป็นรูปต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสังคมศึกษา เป็นต้น

13. กิจกรรมเกี่ยวกับแผนที่ ได้แก่การให้นักเรียนทำแผนที่จังหวัดที่นักเรียนอยู่ แสดงเขตอำเภอ ถนน ทางรถไฟ สายการบิน และจังหวัดใกล้เคียง ทำแผนผังห้องเรียน แผนผังโรงเรียน หรือครูแจกแผนที่โครงร่างให้นักเรียนเติมเรื่องราวเกี่ยวกับบทเรียน เช่นเส้นทางเดินทัพของพม่า ให้นักเรียนช่วยกันทำแผนที่ขนาดใหญ่แบบดาวเฉพาะเรื่อง เช่นทำแผนที่ตามรอยพระพุทธบาทของพระพุทธเจ้า เป็นต้น

14. กิจกรรมเกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนา เช่นพานักเรียนไปแสดงตนเป็นพุทธมามกะ แนะนำให้นักเรียนไปเวียนเทียน ฟังเทศน์ ทำบุญ ตักบาตร สวดมนต์ในวันสำคัญทางศาสนา และให้ไปร่วมพิธีทางศาสนา เช่นร่วมพิธีบวชนาค ทอดกฐิน เพื่อให้นักเรียนเข้าใจศาสนาของตนให้ลึกซึ้งขึ้น

15. กิจกรรมเกี่ยวกับการบันเทิง เช่น การแสดงละครทางประวัติศาสตร์ การเล่านิทานประกอบบทเรียนธรรมชาติศึกษา หรือการใช้บทกวี บทเพลงมาประกอบการเรียนบทเรียนที่เกี่ยวข้อง

มูลเหตุจูงใจในการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษากับผลสำเร็จในการเรียนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยม" มีอยู่หลายประการ ประการแรกเนื่องจากวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีความสำคัญคือจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ มีประสบการณ์เพียงพอที่จะเข้ากับเพื่อนมนุษย์และมีความเข้าใจที่ระหว่างกัน กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยส่งเสริมค่านิยม ใญ่รู้จักลงมือทำเพื่อให้เกิดประสบการณ์ เพราะครูจะเป็นเพียงผู้แนะนำให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเท่านั้น ช่วยส่งเสริมให้รู้จักใช้ความคิด การเตรียมงาน การทำงานร่วมกันเพื่อให้ประสบความสำเร็จ อันเป็นทางทำให้การเรียนวิชาสังคมศึกษาน่าสนใจและนำไปใช้ได้ควย ประการต่อมาคือ ผู้วิจัยสนใจศึกษาวิชาสังคมศึกษามานานแล้ว และขณะที่รับราชการก็ได้สอนวิชาสังคมศึกษามาตลอด รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาชุมนุมสังคมศึกษา ท้องจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาอยู่เป็นประจำ จึงมีประสบการณ์และความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ทั้งจากตนเอง เพื่อนครู และจากนักเรียน ถึงแม้ว่าสิ่งนี้จะอยู่ในวงแคบ แต่ก็เป็นที่น่าสนใจ น่าศึกษารวบรวม รวมทั้งสำรวจผลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนวิชาสังคมศึกษา เพราะจากความคิดเห็นของครูจะทำให้ทราบถึงสิ่งที่ควรแก้ไข ทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชานี้ และได้ทราบถึงความสัมพันธ์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษากับผลการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน อันจะเป็นแนวทางปรับปรุงการเรียนและการสอนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรช่วย ในอันที่จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษากับผลสำเร็จในการเรียนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยม" นี้ยังไม่เคยมีผู้ใดทำมาก่อน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เท่าที่ทำการสำรวจมีงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น

ปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ปัญหาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา แต่ยังไม่มีการทำเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาเลย เกี่ยวกับการหาความสัมพันธ์ก็มีความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนอกโรงเรียนกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนงานวิจัยซึ่งพอจะมีส่วนสัมพันธ์กับการวิจัยครั้งนี้บ้าง คือ

ในปีการศึกษา 2499 สิริมา วรยิ่งยง⁷ ได้เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "โครงการจัดและดำเนินงานสอนวิชาภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์แผนใหม่" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะปรับปรุงวิธีการสอนวิชาภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์ในชั้นมัธยมให้ได้ผลเป็นที่สนุกสนานและน่าสนใจ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีลักษณะเป็นการเรียบเรียง จากการค้นคว้าจากหนังสือทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ และจากประสบการณ์ที่ได้มา ซึ่งสรุปผลได้คือ แนวการสอนแผนใหม่จะช่วยให้การเรียนวิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์สนุกสนานขึ้นมากกว่าที่จะให้นักเรียนเป็นฝ่ายนั่งฟังโดยครูเป็นผู้อธิบายแต่เพียงผู้เดียว สิริมา วรยิ่งยง โหขอเสนอแนะว่าควรใช้การสอนแผนใหม่ คือให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นบ้าง ให้นักเรียนได้มีโอกาสซักถามหรือตอบบ้าง ควรให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเอง มีการจัดการศึกษาออกสถานที่โดยครูเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ จะช่วยให้การสอนแผนใหม่ดังกล่าวบรรลุผลได้

ในปีการศึกษา 2504 สนิท เย็นเป็นสุข⁸ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจทัศนคติและความสนใจของครูและนักเรียนที่มีต่อวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนที่ดีที่สุดในพระนครธนบุรี วิธีการวิจัยคือ ค้นคว้าจากหนังสือที่เกี่ยวกับการจัดพิพิธภัณฑสถาน การทำอุปกรณ์การสอน หลักสูตร และแบบเรียนที่ใช้ในชั้นมัธยมศึกษา ตลอดจนสอบถามจากผู้มีความรู้

⁷สิริมา วรยิ่งยง โครงการจัดและดำเนินงานสอนวิชาภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์แผนใหม่ วิทยานิพนธ์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2499, 62 หน้า

⁸สนิท เย็นเป็นสุข พิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา วิทยานิพนธ์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2504, 68 หน้า

ค่านี้นักเรียน นอกจากนี่ยังได้ทำการสำรวจโรงเรียน 6 แห่ง ทั้งโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ สรุปได้ว่า ครูทุกคนมีความต้องการที่จะมีพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ เพื่อช่วยให้การสอนประวัติศาสตร์ได้ผลดียิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ สนิท เย็นเป็นสุข ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ครูควรพานักเรียนไปชมโบราณวัตถุสถานที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ส่วนในเรื่องเนื้อหาวิชาก็ไม่ควรให้นักเรียนคนควาจากหนังสือเพียงเล่มเดียว แต่ควรฝึกหัดให้นักเรียนรู้จักศึกษาค้นหาความรู้ด้วยตนเอง และวิจารณ์ผลของการคนควาเหล่านั้นด้วย ถ้าทำได้โรงเรียนควรจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์สำหรับโรงเรียนขึ้น นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการควรสนับสนุนหรือริเริ่มให้จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ขึ้นในโรงเรียนอย่างน้อยที่สุดก็อาจจัดเป็นแบบรวมกลุ่มโรงเรียน หรือภาคการศึกษา หรือเป็นแบบพิพิธภัณฑ์เคลื่อนที่ ครูควรคำนึงอยู่เสมอว่าการที่จะให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ จำบทเรียนได้แม่นยำ และมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาประวัติศาสตร์นั้นจะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ที่จัดตั้งขึ้นให้มากที่สุดด้วย

ในปีการศึกษา 2505 อารีรัตน์ ศุภเมธี⁹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์นอกสถานที่ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดพระนครและธนบุรี" วัตถุประสงค์ในการวิจัยก็เพื่อจะศึกษาดังวิธีการที่ทำให้การศึกษาวิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์นอกสถานที่เป็นผลแก่นักเรียนมากที่สุด ในการวิจัยครั้งนี้ อารีรัตน์ ศุภเมธี ได้ส่งแบบสอบถามนักเรียนทั้งโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนราษฎร์ และโรงเรียนสาธิต รวม 8 โรงเรียน ผลปรากฏว่านักเรียนส่วนมากเคยไปศึกษาภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์นอกสถานที่เพียงปีละครั้ง หรือไม่เคยไปเลย ในการที่โรงเรียนจัดพาไปศึกษานอกสถานที่นั้น นักเรียนส่วนมากไปร่วมด้วยทุกครั้ง สำหรับระยะเวลาที่ใช้ในการไปศึกษานอกสถานที่นั้น ส่วนมากไปกลับในวันเดียวกัน ทุกโรงเรียนที่ทำการวิจัยทำการ

⁹อารีรัตน์ ศุภเมธี, การศึกษาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์นอกสถานที่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดพระนครและธนบุรี วิทยานิพนธ์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2505, 61 หน้า

ประเมินผลภายหลังการไปศึกษานอกสถานที่โดยกรให้นักเรียนเขียนรายงานส่ง อารีรัตน์ ศุภเมธี ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ในการที่จะพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่แต่ละครั้ง จะต้องให้นักเรียนได้ทราบถึงความมุ่งหมายอย่างชัดเจน โดยจัดให้มีการปฐมนิเทศเกี่ยวกับสถานที่ที่จะไปเสียก่อน ควรกำหนดระยะเวลาในการไปศึกษานอกสถานที่ทุกครั้งให้พอเหมาะ เพื่อให้นักเรียนศึกษาอย่างทั่วถึงไม่รีบร้อนเกินไป และให้ตรงต่อเวลาพาหนะที่ใช้ ถ้าทำได้ กระทรวงศึกษาธิการควรจะมีบริการรถเช่าในราคาถูก หรือจัดตั้งสมาคมท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาขึ้นอย่างในต่างประเทศ เช่น ในอังกฤษมีสมาคมเรียกว่า " The School Journey Association " แต่ถ้าวางโรงเรียนจัดรถของโรงเรียนเองได้ก็จะคุ้มค่าใช้จ่ายและมีความสะดวกยิ่งขึ้น

ในปีการศึกษา 2506 ทองสุข รัตนศรีวงศ์¹⁰ ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดพระนครและธนบุรี" โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยใช้วิธีสังเกตแบบสอบถาม ครู และนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพระนครและธนบุรี 10 โรงเรียน เป็นโรงเรียนราษฎร์ 5 แห่ง โรงเรียนรัฐบาล 5 แห่ง แล้วนำผลมาวิเคราะห์เป็นตาราง คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ สรุปผลได้คือ

1. โรงเรียนต่าง ๆ ที่ได้ทำการสำรวจปรากฏว่าได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทุกโรงเรียน
2. กิจกรรมที่จัดได้แก่ สภานักเรียน และชุมนุมต่าง ๆ
3. ชุมนุมที่จัดขึ้นส่วนมากจัดให้สอดคล้องกับวิชาที่เรียนในหลักสูตร
4. การจัดและการดำเนินงานของกิจกรรมเสริมหลักสูตรนี้ส่วนมากจัดตามความสนใจของนักเรียน และดำเนินงานด้วยนักเรียนเอง

¹⁰ทองสุข รัตนศรีวงศ์ ปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดพระนครและธนบุรี วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2506, 68 หน้า

5. เวลาและสถานที่ ส่วนมากใช้ห้องประชุมโรงเรียน และทำในเวลาเลิกเรียนแล้ว

6. การดำเนินงานของชุมนุมต่าง ๆ ส่วนมากดำเนินไปด้วยดีและเกิดประโยชน์

7. อุปสรรคที่พบ คือ

ก. ขาดความสนับสนุนจากครูใหญ่

ข. ขาดความร่วมมือทั้งครูและนักเรียน

ค. ไม่มีการวางแผนงานมาก่อน

ง. ไม่มีการวัดผล และติดตามผลงานที่ทำไปแล้ว

จ. ขาดเงิน เวลา และสถานที่

ฉ. ไม่ตรงกับความสนใจ และความต้องการของนักเรียน

ช. ขาดผู้บริหารงานด้านนี้โดยเฉพาะ

ซ. ไม่มีการชี้แจงให้นักเรียนทราบว่าจัดกิจกรรมเพื่ออะไร

ฅ. ไม่มีความชำนาญ ทั้งครู และนักเรียน

ฉ. นักเรียนเข้าเป็นสมาชิกหลายชุมนุมด้วยกัน

ฎ. เกิดการเล่นพรรคเล่นพวกกันขึ้น ทำให้การดำเนินงานไม่ได้ผล

เท่าที่ควร

✓ ต่อมาในปีการศึกษา 2508 จิตรบุญรวม เฒ่าวัฒนา¹¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" วัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สายสามัญ โดยส่งแบบสอบถามไปยังครู และนักเรียน ในโรงเรียนราษฎร์

¹¹จิตรบุญรวม เฒ่าวัฒนา การสำรวจปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยานิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2508, 231 หน้า

โรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนสาธิต และโรงเรียนในโครงการปรับปรุงของกรมวิสามัญศึกษา ในจังหวัดพระนคร ธนบุรี รวม 20 โรงเรียน ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า วิธีสอนของครูยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โรงเรียนมีอุปกรณ์การสอนน้อยไม่ทันสมัย ครูมีงานสอนมากเกินไปไม่มีเวลาเตรียมการสอน นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรม การสอน ส่วนใหญ่ไม่มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จิตรณูกรม เฝ้าพัฒนา ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การที่จะปรับปรุงให้การสอนวิชาสังคมศึกษาคีขึ้นนั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย เช่น ครู ต้องปรับปรุงบุคลิกภาพและวิธีสอนให้ดีขึ้น หมั่นศึกษาหาความรู้ กระทบวงศึกษาของจัดอบรมครู ปรับปรุงหลักสูตร ประมวลการสอน และแบบเรียนให้ดีขึ้นและเหมาะสมยิ่งขึ้น โรงเรียนต้องให้ความช่วยเหลือในการจัดบริการต่าง ๆ สำหรับครู เช่นหาหนังสือให้คนควา จัดหาอุปกรณ์การสอน ตลอดจนส่งเสริมให้ครูมีความรู้มากขึ้นทุกวิถีทาง ✓

ในปีเดียวกันนี้ จุไรศรี สุทธิศรีสังข์¹² ได้เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนอกโรงเรียน กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดพระนคร" โดยมีวัตถุประสงค์จะหาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนอกโรงเรียนกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนว่าเป็นอย่างไร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียน 360 คน จาก 12 โรงเรียน คำตอบจากแบบสอบถามที่ได้รวบรวมมานำมาวิเคราะห์ผลโดยคิดเป็นคะแนนในการร่วมกิจกรรม เมื่อหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการร่วมกิจกรรมกับคะแนนสอบประจำเทอมต้น ผลปรากฏว่า ค่า r ที่ได้เมื่อรวมทุกประเภทโรงเรียน และแยกตามประเภทของโรงเรียน แยกตามเพศ ตามอายุ ได้ค่า r เป็นลบทั้งสิ้น แสดงว่า ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนอกโรงเรียนกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนเป็นไปในทางตรงกันข้าม เว้นแต่โรงเรียนรัฐบาลสหศึกษาเท่านั้น

¹² จุไรศรี สุทธิศรีสังข์ ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนอกโรงเรียนกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดพระนคร วิทยานิพนธ์ คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2508, 99 หน้า

ที่ค่า t ค่าและเป็นบวก แต่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันบ้าง แต่ค่อนข้างน้อย จูไรศรี สุทธิศรีสังข์ ไค้ไผ่ขอเสนอแนะว่า เพื่อให้ความสัมพันธ์ระหว่าง กิจกรรมนอกโรงเรียนกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนได้ผลดี จะต้องอาศัยความร่วมมือจาก บุคคลหลายฝ่าย เช่นตัวนักเรียนเองจะต้องติดตามความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสมาคมและ สโมสรเยาวชนต่าง ๆ หาโอกาสเป็นสมาชิกและรวมกิจกรรมกับสโมสรของเยาวชน ทางคานทรูและครูปกครองจะต้องช่วยส่งเสริมและแนะแนวให้เด็กเกิดความสนใจ ตลอดจนรัฐ และเอกชนที่จัดตั้งสโมสรเยาวชน จะต้องจัดหาอุปกรณ์ให้บริการแก่เยาวชน อย่างพร้อมเพียง เพื่อให้กิจกรรมเหล่านั้นส่งเสริมให้การเรียนดีขึ้น

ในปีเดียวกัน เบ็ญจมาศ เพิ่มสุขศรี¹³ ไค้เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "การสำรวจ ทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สายสามัญ ในจังหวัดพระนครและธนบุรี ที่มีต่อ กิจกรรมนอกหลักสูตร" วัตถุประสงค์ของกาวิจัยเพื่อสำรวจทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อ กิจกรรมนอกหลักสูตร รวมทั้งปัญหาและอุปสรรค ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สายสามัญ 350 คน จากโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนมีความสนใจในกิจกรรมนอกหลักสูตรพอสมควร การ ดำเนินงานจัดกิจกรรมยังไม่ได้ผลดี เบ็ญจมาศ เพิ่มสุขศรี ไค้ไผ่ขอเสนอแนะว่า

1. ควรจัดให้เห็นคุณค่า ควบคู่กันให้ความรู้แทรกอยู่ด้วย
2. ควรจัดให้สนุก
3. ควรจัดสม่ำเสมอ
4. ควรจัดวันหยุด
5. ควรมีเวลาในการจัดพอสมควร
6. ควรให้นักเรียนจัดเอง โดยมีครูเป็นผู้แนะนำ
7. ควรมีการศึกษาสถานที่เหมาะสม เพื่อเปลี่ยนแปลงบรรยากาศ

002441

¹³ เบ็ญจมาศ เพิ่มสุขศรี การสำรวจทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สายสามัญ ในจังหวัดพระนครและธนบุรีที่มีต่อกิจกรรมนอกหลักสูตร วิทยานิพนธ์ คณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2508, 65 หน้า

8. ควรมีกรรมการประจำชุมนุม

9. ควรมีเงินมากพอสมควร

10. ควรเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายเกี่ยวกับกิจกรรมนอกหลักสูตรบ้าง
ปีการศึกษา 2509 ชัยนาท นาคบุปผา¹⁴ ได้เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาความสัมพันธ์ของผลการเรียนกับการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการสภานักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล จังหวัดพระนครและธนบุรี" วัตถุประสงค์เพื่อสำรวจผลการเรียน และหน้าที่ปฏิบัติกิจกรรมของกรรมการสภานักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มศ.4-5) ในเขตจังหวัดพระนคร ธนบุรี และเพื่อเปรียบเทียบหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนผลการสอนเมื่อก่อนและเข้ารับตำแหน่งกรรมการสภานักเรียน ในการนี้ชัยนาท นาคบุปผา ได้รวบรวมข้อมูลรายงานการปฏิบัติกิจกรรมและรายงานผลการเรียนของกรรมการสภานักเรียนแต่ละคนจากโรงเรียนต่าง ๆ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2506 - 2508 จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณทางสถิติ เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แห่งสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนผลการเรียนก่อน กับขณะปฏิบัติกิจกรรมสภานักเรียน และค่าสมการถดถอย (Regression Equation) เพื่อหาค่าคะแนนต่ำสุดของนักเรียนที่จะไร้อำนาจความสำเร็จในการศึกษา ขณะที่เข้ารับหน้าที่กรรมการสภานักเรียนของคณะกรรมการสภานักเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การปฏิบัติหน้าที่กิจกรรมของคณะกรรมการสภานักเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ ค่าสัมประสิทธิ์แห่งสหสัมพันธ์ (r) ระหว่างคะแนนผลการเรียนก่อน กับขณะปฏิบัติกิจกรรมสภานักเรียน และค่าสมการถดถอยโดยการศึกษา และคำนวณได้ผลคือ

1. ค่าสัมประสิทธิ์แห่งสหสัมพันธ์ (r) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.49 - 0.76 ดังนั้นคะแนนผลการเรียนก่อน กับขณะปฏิบัติกิจกรรมของคณะกรรมการสภานักเรียนมีความสัมพันธ์ต่อกันมากในแต่ละโรงเรียน เมื่อ r มีค่าสูง และมีความสัมพันธ์ปานกลางในบางโรงเรียน เมื่อ r มีค่าต่ำ

¹⁴ชัยนาท นาคบุปผา การศึกษาความสัมพันธ์ของผลการเรียนกับการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการสภานักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล จังหวัดพระนครและธนบุรี วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2509

2. จากค่าสมการถดถอยเมื่อใช้พยากรณ์ของแต่ละโรงเรียนแสดงให้เห็นว่า ค่าของคะแนนค่าสุดของนักเรียนก่อนปฏิบัติ กิจกรรมสถานักเรียน (X) ควรเท่ากับ 50 \bar{y} จึงจะทำให้ค่า \bar{y} ไม่น้อยกว่า 50% หรือจะไม่ล้นตกในขณะปฏิบัติกิจกรรม สถานักเรียน

ชัยนาท นาคบุปผา ได้เสนอแนะว่า สำหรับโรงเรียนที่จะจัดตั้งสถานักเรียน ชั้นนั้น ควรได้เตรียมตัวนักเรียน ครู ตลอดจนผู้บริหารงานให้พร้อมเสียก่อนมีการจัด ค่าเนิงานใหญ่ถูกต้องมีแบบแผน และร่วมมือกันเป็นอย่างดี โรงเรียนที่มีการจัดตั้ง สถานักเรียนชั้นแล้วนั้นควรเลือกบุคคลเข้าค่าเนิงานในกิจกรรมอันนี้ พิจารณาถึงงาน ตลอดจนผลการเรียนควย ทั้งนี้เพื่อให้การค่าเนิงานของสภาเป็นไปควยดี ไม่กระทบ กระเทือนต่อผลการเรียนของนักเรียน

ใน ค.ศ. 1959 Robert D. Humphrey¹⁵ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Relationship of Participation in Out-of School Activities to School Achievement" ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้จากนักเรียนชายหญิง 600 คน นอกจากนี้ยังมีผู้ปกครอง ครู และเจ้าของโรงเรียนควย นักเรียนที่เลือกเป็นกลุ่ม ตัวอย่างเป็นนักเรียน grade 5 จาก 8 โรงเรียน ซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจเท่าเทียม กัน ข้อมูลนอกจากแบบสอบถามแล้วก็มีการสัมภาษณ์ควย สำหรับกิจกรรมนอกโรงเรียนแบ่งได้ 12 ชนิด คือ

กิจกรรมคานสังคม

กิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

กิจกรรมทางคานศิลป์

กิจกรรมทางการอ่าน

¹⁵Robert D. Humphrey "The Relationship of Participation in Out-of School Activities to School Achievement" Thesis Abstract. Series No.16, School of Education Indiana University, 1960, pp. 125 - 131.

กิจกรรมทางการทำงานบ้าน

กิจกรรมทางการร้องเพลง

กิจกรรมทางการทำงานนอกร้าน

กิจกรรมทางงานฝีมือและงานอดิเรกอื่น ๆ

กิจกรรมทางศาสนา

กิจกรรมทางการดูโทรทัศน์

กิจกรรมทางการดูภาพยนตร์

ผลของการวิจัย ปรากฏว่า

1. ผู้ปกครองส่วนมากเห็นว่าเด็กของตนมีความสนใจในกิจกรรมนอกร้านเรียน
มาก
2. เด็กชายมักชอบร่วมกลุ่มทำกิจกรรมมากกว่าเด็กหญิง
3. เด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจยากจนมักชอบใช้เวลาในการทำงานเพื่อครอบครัว
หรือเพื่อตนเองมากกว่าเด็กที่มีฐานะร่ำรวย เด็กหญิงที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง
หรือสูงเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าเด็กที่มีฐานะต่ำ
4. เด็กที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงใช้เวลาในการร่วมกิจกรรมนอกร้านเรียน
ค่อนข้างมาก เช่นกิจกรรมทางการอ่านหนังสือ ศิลปะ และสังคม ในขณะที่เดียวกัน
เด็กที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำก็ใช้เวลาในการร่วมกิจกรรมเหมือนกัน แต่เป็นกิจกรรม
เกี่ยวกับการดูโทรทัศน์ ร้องเพลง และการเล่นเกมต่าง ๆ
5. ความสัมพันธ์ระหว่างสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนกับการอ่านและวิชาภาษาอังกฤษ
อังกฤษ กับกิจกรรมนอกร้านเรียน มีค่าเป็นบวก แต่ความสัมพันธ์ระหว่างสัมฤทธิ์ผลทาง
การเรียนในวิชาอื่น ๆ ยกเว้นภาษาอังกฤษ กับการดูโทรทัศน์ มีค่าเป็นลบ
6. เด็กที่มีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนสูงมาจากพวกที่มีฐานะปานกลาง และสูง
มากกว่าพวกที่มีฐานะต่ำ
7. ไม่ค่อยมีความแตกต่างระหว่างเด็กหญิงและเด็กชายในเรื่องความสัมพันธ์
ระหว่างการร่วมกิจกรรมนอกร้านเรียนกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน
8. โทรทัศน์เป็นกิจกรรมนอกร้านเรียนที่เด็กใช้เวลาในการดูมากผิดปกติ

ค.ศ.1959 John Harold Skillman¹⁶

โตท้าวทยานิพนธ์เรื่อง

"A Study of the Relationship between Participation in various types of Extra class Activities and Academic Performance in three Private Japanese Secondary School" จุดประสงค์ของการวิจัยเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียนกับผลสำเร็จทางการศึกษา โดยมีการควบคุมองค์ประกอบทางสถิติปัญหา สมมติฐานที่ตั้งขึ้นคือ

1. ผลการศึกษาของนักเรียนที่เข้าร่วมในกิจกรรมนอกห้องเรียนกับผลการเรียนของนักเรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม โดยมีการควบคุมองค์ประกอบทางด้านสถิติปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

2. ผลการศึกษาของผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ตามชนิดของกิจกรรมที่นักเรียนกระทำ เมื่อมีการควบคุมองค์ประกอบทางด้านสถิติปัญหา

3. ผลสำเร็จทางการศึกษาของผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียน โดยตั้งจุดมุ่งหมายในการเข้าร่วมกิจกรรมว่าเพื่อช่วยให้ผลการเรียนดีขึ้นนั้น มีนัยสำคัญสูงกว่าผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมโดยนี้ถึงจุดมุ่งหมายนี้แน่นอน

4. คะแนนเฉลี่ยของผลการศึกษาของผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียนทุกชนิดกับคะแนนเฉลี่ยของผลการศึกษาของผู้ที่ไม่รวมกิจกรรมอะไรเลยนั้น ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ประชากรที่ใช้ เป็นนักเรียนชั้นปีที่ 3 ใน โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เป็นโรงเรียนราษฎร์ ในกรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น 3 โรงเรียน คือ

¹⁶John Harold Skillman "A Study of the Relationship between Participation in various types of Extra class Activities and Academic performance in three Private Japanese Secondary School" "Dissertation Abstract, Vol.XIX, No. 8, 1959, p.1958.

โรงเรียนสหศึกษา Aoyama Gakuin Senior High School

โรงเรียนสตรี Joshi - Sei Gakuin Senior High School

โรงเรียนชาย Meiji - Gakuin Senior High School

กิจกรรมนอกห้องเรียนจัดเป็นหมู่ใหญ่ 4 ชนิด คือ

1. สภานักเรียน
2. ชุมนุมทางการศึกษา
3. ชุมนุมหนังสือพิมพ์ ละคร คนตรี
4. ชุมนุมผู้สนใจสิ่งพิเศษต่าง ๆ

นักเรียนที่เลือกมามีนักเรียนที่ร่วมกิจกรรมนอกห้อง 123 คน ไม่รวมกิจกรรม
 เลข 94 คน และสุ่มตัวอย่างอีก 97 คน (194 คน) จากนักเรียนทุกโรงเรียน มา
 เปรียบเทียบเป็นคู่ ๆ ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียน กับไม่เข้าร่วมกิจกรรม
 โดยเลือกนักเรียนที่มีระดับสติปัญญา อายุ จำนวนปีที่ศึกษาในโรงเรียน และฐานะทาง
 ครอบครัวเท่าเทียมกัน

ระเบียบวิธีสถิติที่ใช้เพื่อทดสอบสมมติฐานมี 2 อย่างคือ ใช้ t - technique
 เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างคะแนนในการสอบเปรียบเทียบกับคู่
 ทดลอง ระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียน กับผู้ไม่เข้าร่วมกิจกรรม ทดสอบความ
 แตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมโดยมีจุดมุ่งหมายจะปรับปรุงผลการ
 เรียนให้ดีขึ้น กับเข้าร่วมกิจกรรมโดยมีจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับผลการเรียนน้อย ทดสอบ
 ความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมทุกอย่าง และไม่รวมกิจกรรม
 ทุกอย่าง ระเบียบวิธีทางสถิติที่ใช้คือการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Co variance)
 เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างบรรดาค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบของ
 ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียนทั้ง 4 ประเภท
 ผลการวิเคราะห์สรุปได้คือ

1. ยืนยันสมมติฐานที่ 1 ว่า ผลสำเร็จทางการศึกษาของผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม
 เพียง 1 อย่าง มีนัยสำคัญสูงกว่าผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม คะแนนเฉลี่ยของผู้เข้าร่วม

กิจกรรม กับไม่เข้าร่วมกิจกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 5%

2. ยืนยันสมมติฐานที่ 2 ว่า ผลการศึกษาของผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียนทั้ง 4 ชนิด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ตามชนิดของกิจกรรมที่นักเรียนกระทำที่ระดับความเชื่อมั่น 5%

3. ไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ คะแนนเฉลี่ยของผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมโดยมุ่งหวังว่าจะทำให้ผลการเรียนดีขึ้นกับคะแนนเฉลี่ยของผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมโดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายนี้แทนอนั้น ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในระดับความเชื่อมั่น 5%

4. สนับสนุนสมมติฐานที่ 4 โดยค้นพบว่าผลการเรียนของผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียนจะสูงกว่าคะแนนของผู้ที่ไม่ร่วมกิจกรรม แต่มีความแตกต่างกันในคะแนนเฉลี่ยคือ ไม่มีนัยสำคัญในระดับ 5%

✓ ในปีเดียวกัน John Elton Lux¹⁷ ได้เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "Teaching Methods and Activities used by Social Studies Teachers rated as Superior by their Administrators" จุดประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาวิธีสอนและกิจกรรมของครูสังคมศึกษาที่จัดว่าสอนได้ดีจากโรงเรียนมัธยมในรัฐ Nebraska วิธีการวิจัยคือ ใหญ่บริหารโรงเรียนมัธยมที่มีนักเรียนมากกว่า 150 คนขึ้นไป เป็นผู้เสนอรายชื่อครูสอนสังคมศึกษาที่ผู้บริหารเหล่านั้นลงความเห็นว่าจะสอนดีกว่าผู้อื่นในโรงเรียนของตนเสนอให้กับผู้วิจัย เพื่อจะได้จัดส่งแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีสอน และกิจกรรมในการสอนสังคมศึกษาให้ตอบ ซึ่งได้ส่งไป 146 ชุด ได้คืนมา 114 ชุด นอกจากนี้ยังสัมภาษณ์ครูอีก 55 คน สรุปได้ว่า

1. มีการใช้วิธีสอนและกิจกรรมแบบต่าง ๆ มากมายในการสอนสังคมศึกษา
2. วิธีสอนชนิดต่าง ๆ ใช้แตกต่างกันไปขึ้นกับครู นักเรียน และสภาพเฉพาะในห้องเรียน

¹⁷John Elton Lux "Teaching Methods and Activities used by Social Studies Teachers rated as Superior by their Administrators" Dissertation Abstracts, Vol. XX, No. 2, 1959, p. 604.

3. มีการจัดกิจกรรมชนิดต่าง ๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนดีขึ้น
4. เน้นการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดกิจกรรมชนิดต่าง ๆ
5. ในการจัดหน่วยขึ้นนั้น ครูมักใช้วิธีถกเถียง อภิปรายโดยครูเป็นผู้นำ และมีการอภิปรายเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันเป็นประจำสัปดาห์ละ 1 วัน
6. การนำเข้าสู่บทเรียนแตกต่างกันไปตามวิชาที่สอน
7. กิจกรรมหมู่ไม่ค่อยใช้มากนัก
8. กิจกรรมเดี่ยวนิยมมาก โดยเฉพาะคือการให้นักเรียนไปค้นคว้านอกห้องเรียน และทำรายงานปากเปล่า
9. อุปกรณ์การสอนที่ใช้อยู่ คือ ภาพยนต์ นิทรรศการ แบบฝึกหัดแผนที่ และรูปภาพ
10. ข้อสอบที่นิยมใช้ในการวัดผลการสอนใช้ทั้งอัตนัยและปรนัย
- ✓ 11. จากการเปรียบเทียบวิธีสอน และกิจกรรมที่ใช้ในโรงเรียนมัธยมตอนต้นกับมัธยมตอนปลาย ได้พบว่า ในชั้นมัธยมปลายนิยมใช้วิธีโต้วาที สำรวจ บรรยาย ค้นคว้า ทำรายงาน ตอบคำถาม ตามปัญหาประจำวัน อภิปรายเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันสัปดาห์ละ 1 วัน ส่วนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนิยมใช้กิจกรรมประเภทเล่นละคร ทำแผนที่และแผนภูมิ จัดนิทรรศการ ฟิล์มสตริป รูปภาพ และอ่านหนังสือประกอบ
12. วิธีสอนที่ใช้ได้ผลแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย และเน้นการให้นักเรียนรวมกิจกรรมอย่างกระฉับกระเฉง และมีอุปกรณ์เฉพาะเรื่อง

ขอเสนอแนะ

1. ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมสำหรับของเขตวิชานี้
2. ควรมีการใช้วิธีสอนแบบปัญหาให้มากกว่านี้
3. ครูควรจัดให้มีกิจกรรมหมู่ให้มากขึ้น
4. การรวมกิจกรรมของนักเรียนในกิจกรรมชนิดต่าง ๆ ควรจัดทำอยู่เสมอ
5. ควรใช้วัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ ช่วยในการสอนให้มากขึ้น
6. เกี่ยวกับการเตรียมตัวของผู้ที่จะเป็นครูสังคมศึกษาในอนาคต ควร

6.1 ศึกษาวิธีสอน และกิจกรรมของครูสังคัมศึกษาที่ได้รับยกย่องว่าสอน
ได้ดีเหล่านี้ เพื่อดูวิธีการที่เขาแนะนำว่าใช้ได้ผล

6.2 ควรมีประสบการณ์ ในการใช้วิธีสอนและกิจกรรมหลาย ๆ ชนิด

6.3 ควรมีโอกาสสังเกตการสอน และเยี่ยมครูสังคัมศึกษาที่สอนได้ดี
เหล่านี้

7. ควรจัดเวลาและโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องวิธีสอนและ
กิจกรรมที่ใช้ได้ผลระหว่างครูที่สอนสังคัมศึกษาคู่กัน

วัตถุประสงค์ และขอบเขตของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเสริมหลักสูตร
วิชาสังคัมศึกษา กับผลสำเร็จในการเรียนวิชาสังคัมศึกษาในชั้นมัธยม" ผู้วิจัยได้ตั้งไว้
ดังนี้คือ

1. ศึกษาว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคัมศึกษาของนักเรียนในชั้นมัธยม
ศึกษาตอนต้นในจังหวัดพระนครที่ได้ปฏิบัติกันนั้น มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนวิชานี้หรือไม่
เพียงใด
2. ศึกษาว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดพระนครให้ความสนใจใน
กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคัมศึกษามากน้อยเพียงใด
3. ศึกษาว่าเด็กในวัยนี้ใช้เวลาว่างในการร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชา
สังคัมศึกษาที่เป็นประโยชน์มากน้อยเพียงใด
4. ศึกษาถึงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคัมศึกษาที่ครูจัดให้มีขึ้นใน
โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดพระนคร
5. ศึกษาความเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมเสริม
หลักสูตรวิชาสังคัมศึกษา และวิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้น
6. เสนอแนะแนวทางปรับปรุงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคัมศึกษา
ผู้เขียนได้วางขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ว่า จะหาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม
เสริมหลักสูตรวิชาสังคัมศึกษากับผลสำเร็จในการเรียนวิชาสังคัมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษา

ตอนต้น ในโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนราษฎร์ ในจังหวัดพระนคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือครูที่สอนสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในปีการศึกษา 2513 เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดในโรงเรียนจำนวน 30 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (สายสามัญ) ในปีการศึกษาเดียวกันนี้จำนวน 350 คน โรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรมีทั้งโรงเรียนชาย โรงเรียนหญิง และโรงเรียนสหศึกษา ในจังหวัดพระนคร เป็นโรงเรียนรัฐบาล 4 โรงเรียน โรงเรียนราษฎร์ 4 โรงเรียน รวม 8 โรงเรียน นอกจากนี้ยังขอคะแนนสอบไล่ปลายปีการศึกษา 2512 เฉพาะหมวดสังคมศึกษาของนักเรียนที่ใช้กลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา กับคะแนนสอบไล่วิชาเดียวกันนี้

ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัยนี้

การวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษากับผลสำเร็จในการเรียนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยม" ผู้วิจัยคาดว่าผลของการวิจัยจะมีประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1. สำหรับตัวนักเรียนเอง จะได้เป็นการช่วยในการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาว่าควรจะทำมากน้อยเพียงใด ได้อย่างถูกต้อง
2. สำหรับตัวครู และโรงเรียน จะได้ใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรช่วย อันจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดีขึ้น
3. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา อันจะเป็นแนวทางแก้ไขให้ดีขึ้นได้
4. สำหรับสถาบันฝึกหัดครู จะได้นำผลของการวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางฝึกหัดนักเรียนฝึกหัดครูให้เห็นถึงคุณค่าของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา เพื่อนำไปอบรมสั่งสอนและแนะแนวนักเรียนในโอกาสต่อไป
5. สำหรับผู้วิจัยเอง ซึ่งมีประสบการณ์ในค่านี้นับมาบ้างแล้ว จะได้นำผลของการวิจัยไปแนะแนวแก่นักเรียนใหญ่จักรววมกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เป็นประโยชน์ และรู้จัก

ปฏิบัติกิจกรรมนั้นโดยไม่เสียผลการเรียน

6. สำหรับผู้ที่สนใจ จะได้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นหาความรู้เพิ่มเติม และเป็นประโยชน์ในการวิจัยต่อไป

วิธีดำเนินงานวิจัย

ในการดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดกระบวนการไว้เป็นลำดับขั้นดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร และประมวลการสอน วิธีจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชา สังคมศึกษาสำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หนังสือ เอกสาร วิทยานิพนธ์ และวิธีวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้

2. เลือกตัวอย่างประชากร โดยเลือกครู และนักเรียนจากโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ในจังหวัดพระนคร โดยเลือกครูที่สอนสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทุกคนจากโรงเรียนที่สุ่มตัวอย่างไว้ ซึ่งมีประมาณ 30 คน ส่วนนักเรียน สุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และปีที่ 3 จากโรงเรียนรัฐบาล 4 โรงเรียน วิทยาลัยราษฎร์ 4 โรงเรียน รวม 8 โรงเรียน จำนวน 350 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) คือจับสลากเลขที่ในบัญชีรายชื่อของนักเรียนทุกห้องมารอยละสิบ

3. สร้างแบบสอบถาม 2 ชุด ถามครูผู้สอนสังคมศึกษาในชั้นมัธยมตอนต้น เกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ครูได้จัดขึ้น ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เป็นร้อยละ นำเสนอเป็นตาราง โดยแยกตามประเภทของโรงเรียน อีกชุดหนึ่งเป็นแบบสอบถามนักเรียน เกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาที่นักเรียนปฏิบัติอยู่ โดยสร้างเป็นแบบจัดอันดับให้เลือก 3 ของ มีทำอยู่เสมอ ๆ นาน ๆ ทำครั้ง ไม่เคยทำเลย โดยกำหนดให้มีคะแนนของละ 2-1-0 คะแนนตามลำดับ เมื่อได้แบบสอบถามคืนมาแล้วจึงคิดคะแนนรวมทั้งหมดของกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนแต่ละคน จัดเป็นคะแนนของกิจกรรม

4. ขอคะแนนสอบภาคปลาย ปีการศึกษา 2512 เฉพาะหมวดวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนที่สุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามจาก ต. 2 ก. ของโรงเรียน เพื่อนำมา เป็นคะแนนของผลการเรียนวิชาสังคมศึกษา

5. เมื่อได้แบบสอบถามและคะแนนสอบของนักเรียนแล้ว จึงนำมาวิเคราะห์ เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) โดยใช้สูตร

$$r_{XY} = \frac{N \sum XYf(XY) - \sum Xf(X) \sum Yf(Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 f(X) - (\sum Xf(X))^2] [N \sum Y^2 f(Y) - (\sum Yf(Y))^2]}}$$

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังกล่าวจะแยกตามประเภทของโรงเรียน แยกตามเพศ และ รวมทั้งหมด

6. นำค่า r ที่หาได้มาทดสอบความมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำจำกัดความ

วิชาสังคมศึกษา ในการวิจัยนี้หมายถึงวิชาที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างคน กับสิ่งแวดล้อมในด้านสังคมและธรรมชาติ ได้แก่วิชาหน้าที่พลเมือง ศิลปกรรม ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ไทย และประวัติศาสตร์สากล ที่จัดสอนในชั้นมัธยมศึกษา

กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา หมายถึงงานหรือการกระทำที่ได้ กระทำนอกเหนือจากเวลาเรียนในชั้น ซึ่งอาจจะกระทำในโรงเรียน ที่บ้าน หรือร่วมกับ สมาคม สโมสรเยาวชนต่าง ๆ ทั้งด้วยความสมัครใจและทางโรงเรียนจัดให้ทำ ในอัน ที่จะได้มาซึ่งความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรในหมวดวิชาสังคมศึกษา

ผลสำเร็จทางการศึกษา หมายถึงผลสำเร็จที่ได้จากการเรียน ในการวิจัยนี้ หมายถึงคะแนนสอบไล่ประจำปีการศึกษา 2512 เฉพาะหมวดวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดพระนคร

ชั้นมัธยม สำหรับการวิจัยนี้คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ถึงปีที่ 3 ตามระบบการจัด ชั้น นับแต่ปีการศึกษา 2504 เป็นต้นมา ซึ่งแต่เดิมคือมัธยมปีที่ 5 และมัธยมปีที่ 6

ครูสังคมศึกษา หมายถึงผู้ที่กำลังสอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

โรงเรียนรัฐบาล หมายถึงโรงเรียนในสังกัดแผนกโรงเรียนส่วนกลาง
กองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียนราษฎร์ หมายถึงโรงเรียนของเอกชน องค์กร หรือมูลนิธิ
สอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้ความควบคุมของกองโรงเรียนราษฎร์
กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ